

פ ר ט י ל מ ל ת מ ס' 2/2
מישיבת ועדת הכלכלה
מיום כ"ח חמוז תש"י-10.7.50
בשעה 11.00

חברי הוועדה הגוננותיים:

- היו"ר מ. ברר .
- א. באיר
- צ. יהודה
- ט. לביא
- ט. גורן
- ה. פורדר
- ח. לנדאו
- א. ריקנטי
- מ. אונג

ס ר ט י ל מ ל ת מ ס' :

טר האובר א. קפלן
טר המטכטים ס. רוזן
ד"ר מרכוס-ממנהל משרד התעשייה והמסחר
מר זילביגר- ממנהל משרד המטכטים.

ס ר ט י ל מ ל ת מ ס' :

- א. המשך סקירתו של ד"ר מרכוס.
- ב. הצעת חיקון הממשלה לחוק רשות המיתות.

היו"ר מ. ברר:

פוחח את הישיבה.
(לפני כן דברי א. לביא בענין הועדה
לפניני ערביים.)

בישיבה האחרונה התחלנו בדיון על
סקירתו של ד"ר מרכוס, אבל סיכמנו, שחשוב היה אילו ד"ר מרכוס
היה מביא לפנינו אותם הדברים שחפרו בסקירתו הראשונה.

אני נותן את רשות הדבור לד"ר מרכוס
בדי להטלים את סקירתו מהישיבה האחרונה.

ד"ר מרכוס:

הנושא הראשון שעליו דברתי היה, המצב
בועשיה.

אנודה דרשה, שאטלים את דברי על יבי
כן, שאביא לפניכם את אפשרות פיתוח התעשייה לפי אותו קו שקבלנו -
מה אפשר לחסוך ביבוא תעשייתי, כלומר במוצרים מוגמרים, ובמוצרים
מוגמרים למחצה, כי כולנו בדעה, שהיבוא הבטוח ביותר זהו חפכון
ביבוא. לא אדבר היום על היבוא, אלא רק על אפשרות - עד כמה
שאנו יכולים להאותם בהיקף שלנו, המלפת המוצרים שאנו מביאים עוד
היום מחו"ל, במוצרים שאנו מייצרים בארץ.

ברצוני להקדיח, שהמדובר הוא על דבריו היוניו גרידא. אמנם
המושג היוני אינו קבוע; ישנם אנשים החומרים, שרדיו הוא
מושג היוני; ישנם אנשים החומרים שרדיו אינו מושג היוני, ויש
מוג שלישי של אנשים החומרים שאם צריכים להצביע את ה"דיו" מאו"ל
זהו מושג בלתי היוני, אבל אם אנו מיצרים אותו בארץ, הוא כן
היוני. כך, שהמושג-היוני ניתן לזיכרון ואינו קבוע.

אם נעשה את החשבון * לפי המושג -
היוניות, ולפי אפשרויות העשירות בכות, ובחלקן במושלף מה אנו
יכולים ליצר בארץ - ואני חוזר ומדגיש שהמדובר הוא רק בתוצרת
העשירות ולא בחקלאית - אגיע לסכום של 18 מליון ל"י שווי
המוצרים, לפי מצב היבוא בשנת 1949. הסתמכנו על מצב היבוא בשנת
1949, כי משנה זו ישנה סטטיסטיקה מדויקת של היבוא, כל עדיין אין
לנו סטטיסטיקה של היבוא בשנת 1950, וגלילו אם הייתה לנו
סטטיסטיקה כזאת, אין זה אומר הרבה, היות ויש בזה הרבה מן
המקורות.

רבותי, אל נשלה את עצמנו; הסכום
18 מליון ל"י הוא ברומן מובן, כי תמכונ כזה יבוא, מתייב
תוספת יבוא של חומרי גלם. תוספת זו תהיה בין 10-9/2 מליון
ל"י. כלומר, סכום הנמו שנתסוך יגיע ל- 8-8 1/2 מליון ל"י, ובזה
אין לזלזל כי סכום זה מהווה כמעט 10 אחוזים של כל היבוא
שלנו בשנה שעברה. דבר זה, נוסף על תמכונ ב יבוא, עלול לתת
לנו 10,000 מקומות עבודה בכוח. לשנה.

אולם, כדי ליצר את המוצרים האלה
בארץ יש צורך ביבוא של ציוד בשווי של 5 מליון לירות, נוסף
על הציוד שהוזמן עכשו על ידי המלוא האמריקאי והמלוא השוויצרי.

כאן, ברצוני להדגיש, שבחשבון המזון
המסחרי שלנו אנו עושים שגיאה גדולה, בזה שאנו לוקחים בחשבון
את ההשקעה הציוד לשנה אחת. גישה זו אינה נכונה, ואינה הגיונית,
אבל היא נהוגה ולכן אני משלים אחת. על כל סנים אני מתנגד לדבר
אחד, לא רק את ה-5 מליון ל"י לציוד נוסף ל-10 מליון ל"י עבור
חומרי גלם, ולאגיד שפנין זה יעלה 15 מליון ל"י ובמקום זה אנו
מקבלים 18 מליון ל"י. חשבון זה אינו נכון. אולם, לשנה אחת הוא
נכון, אבל הוא סטטי מאד, כי יש ענין של הון חוזר והון השקעה.
הכנסה זו אינה ענין ל-10 שנים, אלא אנו יכולים להגיד
ש את נביא את הציוד הנוסף ואת בעלי המקצוע - ושוב אני
חוזר לבעיה בעלי המקצוע אשר היא חשובה מאד - חתיה לנו האפשרות
להניע את הגורמים הכרטיים והמבורים להשקיע בארץ.

ביחד מתחלק הסכום -10 מליון ל"י?
כאן אני חולך לפי הקלטיסטיקה של הסטטיסטיקה הרשמית, אשר לפי
דעתי, דרושת תיקון, כי היא אינה מתאימה למציאות, היות וחומרי
הגלם כסוג ברזל, מופיעים בתוצרת מוגמרת. אם כן, לפי הנתונים
שלנו מתחלק הסכום -18 מליון ל"י ברומן בקרב דלקמן:

בחמרי מזון העשיתים כמו; מספוא
העשיתים, מסקאות, מוצרי טבק וכו' אפשר לחסוך = 4 1/2 מליון
ל"י. אולם, כאן ישנה כמה עשיתים פרובלימטיות; יש, למשל, סעיף
קטן - סוכר בתך 1,3 מליון ל"י.

ידוע לכם, בודאי, שיש כבר חכמה
די מבטיחה לעתיד לזיקוק סוכר בארץ. ישנה גם חכמה מרחיקת
לכת יותר, ביחס לסלק סוכר, ונעשו גם נסיונות בנוגע לזה.
אולם השלב הראשון, את החכמה חצה למושל, יהיה רק זיקוק סוכר
אשר יחסוך לא 1,3 מליון ל"י, אלא 300 אלף דולר. סכום זה יהווה
את ההכרש בין הסוכר הגלמי שאנו מביאים היום מארץ לבין מתיר
הסוכר המעובד. ענין זה עדיין נתון לזיכרון מקצועי; יש המחייבים
אותו, ויש השוללים אותו ולאו דוקא בארץ, אלא בתו"ל. בעלי המקצוע

מחול אמרו לנו, שלא כדאי להחזיל בתעמית סלק. אינני מתרחק
דעה בנדון זה, אלא רק קובע עובדות.

ש. לביא: מדוע אין זה כדאי?

ד"ר מרכוס: כי זה יותר מדי יקר, מטעמיה דינמיים.

יש דיעות שני בקבוצת המוצרים הנ"ל
והוא דגים. הכוונה אינה לדגים טריים אלא לשימורים למיניהם.
רישום זה מגיע ל- 1,2 מליון ל"י. רישום זה יעלה גם הוא
כי הוא נחשב במרוצתה ישירות עם הרחבת האוכלוסיה. גם כהן
יש חכמים שמיימים. אתם יודעים, ברדאי, על החכמים הגדולה באילן.
אינני יודע מתי תצא למוקל חכמים זה, אך על כל חכמים, היא נכנסה
לסמדיה של נתינות רמינים.

רישום שלישי קמן בקבוצת מוצרים הנ"ל
הוא כוסטה. בשנת 1949 הבאנו כוסטה בשני מליון ל"י בערך, מתוך
חומר כסולח של בתי החורשת לשמנים שלנו; היינו, לא יכולנו להגדיל
את החוצרת בזרעוני שמנים עד כדי כך שנוכל לספק את החצרות
של האוכלוסיה בשמנים.

רישום רביעי בקבוצת המוצרים הנ"ל-
אשר יש לו סיכויים לא רע יב בארץ- שימורי ירקוח. בשנת זה אנו
מחפשיים במהירות. בשימורי ירקוח היה היבוא בסכום 200 אלף ל"י.
כאן יש מוסף לערך גדול מאד - 80% תעשיית שימורי ירקוח בארץ
כדאי מכל המובנים.

ש. לביא: גם במובן המחירות?

ד"ר מרכוס: כן, כי גם את המחירות עושים בארץ.

רישום חמישי בקבוצת המוצרים הנ"ל,
אשר לדעתי היה דבר ארעי, ואינו יכול להחשב כדבר קבוע, הוא היבוא
סיגריות בסך 200 אלף ל"י. רישום זה אינו מומיע חסנה ועל כך
אין שורף לדבר עליו.

קבוצה שניה די גדולה וחשובה -
מוצרי קרמיקה וזכוכית. כאן יש לנו כוח מוטנציאלי גדול ליצר
את המוצרים האלה בארץ. בשנת שעברה הבאנו מוצרים אלה בסך 800
אלף ל"י; מזה כלי זכוכית ביניהם - 15,000 ל"י; כלי חרסינה - 160
אלף ל"י; מלט - 125 אלף ל"י ועוד מוצרים, כגון, צנורות חרסינה,
כלי חרסינה וכו'. אנניחועב, שבמקרה זה נגיע עד סוף השנה
הקרובה לאוטרכיה, כמובן, את חכמים המלט חתגשמנה. (הולכים
ומוקמים עכשו שני בתי חרושת למלט; בית חרושת "שמסון" ובית
החרושת של סולל-ברנה בגזר.

ש. לביא: מתי יקמו בתי חרושת אלה?

ד"ר מרכוס: בית חרושת "שמסון" נמצא כבר בתהליך
הבניה, ולבית החרושת השני כבר הזמינו
את המכונות.

קבוצה שלישית, אשר גם היא די חשובה,
היא - מוצרי מתכת, אשר בה הגיע היבוא ל- 3,3 מליון ל"י; מזה
מוצרי ערגול בסך 1,9 מליון ל"י; צנורות מלט בסך - 1,7 מליון ל"י;
ומוצרי מתכת אל ברזליות בסך 600 אלף ל"י. אלה הם המוצרים העקריים.
יש עוד שורה שלמה של מוצרים קטנים, אשר למני שנה הבאנו אותם
המחול והיות מיצרים אותם כבר בארץ. גם במוצרי ערגול וצנורות
יש לנו היות חכמים די מפותחות והן נמצאות כבר במלב של הקמה.
ישנן חכמים יותר גדולות בשטח המתכות האל ברזליות, למשל, מטעל
"סונינו" בחימה.

עושה, אני מגיע לקבוצה החשובה ביותר
והיא ממכסיריה, מכונות, מארזי חשמל, וציוד ולאודוקא העשית
אלה גם חקלאי, ביתי וכו'. לפי האומדנה ישנם 3 שלבים המביאים
להתמחוות העשית זו. באופן טבעי ותיאורטי היינו צריכים כיום
לנסות לחסוך מזה $13\frac{1}{2}$ מליון ל"י, אבל אין לנו אפשרות כזאת.
השלב הראשון יכול להביא לנו במשך שנה, שנה וחצי, חסכון של
3,2 מליון ל"י בערך; שלב שני, במשך 3-4 שנים יכול להביא לחסכון
של 8-9 מליון ל"י; והשלב השלישי, אשר עליו לא נוכל להגיע
לעת עתה, על כל הנינו אנו צריכים לשאוף אליו, יביא לחסכון של
13,5 מליון ל"י. אני מביא בחשבון רק את השלב הראשון - 3,2
מליון ל"י, כי אחרו אנו יכולים לבצע, אולם, כאן עלי לנגוע
בקודה כאובה במקצת.

יש יחס מתנכר בכל התעשייה שלנו -
ואין זה חשוב לאיזה סקטור היא שייכת - כלפי ציוד מתוצרת
הארץ. אינני אומר, כי צריכים להכריח את העשיתנו לקנות מוצרים
שאי אפשר להשחמש בהם, כי זאת תהיה החשקעה הגרועה ביותר שאפשר
לעשות, אבל ישנם מוצרים שרצויים שאפשר לקנותם בארץ ובעלי
התעשייה שלנו מביאים אותם מחו"ל. בדבר זה יסימנן הייתי אומר,
סובייזם טכני, וזה לא ענין של מחיר, כי, מובן, שהמחירים
המוצרים אלה הם יותר גבוהים מצלנו, היות זאת מזמינים בשעת
הדחק, למשל, מתרומה, הרי מזמינים רק אחת. אילו היו מזמינים
30 מחרטות היה המחיר הרבה יותר נמוך. דבר זה דורש חילוקין.
מה שאפשר לעשות כיום, וזאת לחץ המטבע הזר, אנו עושים. אולם, בענין זה
יש לנו בעיקר קשיים טסיכולוגיים ויטנק גט הוכחות לכך: יש לפעמים,
שהמכונות המובאות מחו"ל אינן טובות וישנן אכזבות רבות ממכונות
כאלו. אם כן, נשאלת השאלה, מדוע יש להביא מכונות כאלו מחו"ל,
כי מכונות גרועות גם אנו יכולים ליצר. אני סוּען, שבשטחים
מסוימים, אנו יכולים ליצר מכונות, אבל לזה יש צורך בשוק.

עושה, כמה אילוסטרציות בשטח זה:
כבר אמרתי בישיבה הקודמת, שענין
יבוא הציוד התעשיתי השנה אינו קטן ביותר, אבל מטביע רצון.
בישיבה הקודמת אמרתי, שבענין הציוד החקלאי כבר התחלנו לפתח
כמה דברים, כגון, גרילז, מתרשות, מכבשים ועוד. אם כי יש לנו
נסיגה ביצור דברים שונים, הלכנו בדרך אחרת וקנינו אותם בחו"ל.
כרגע אינני שולל את הגישה הזאת כלפי העבר, אבל כלפי התחיל
אני שולל אותה. איננו יכולים להרשות לעצמנו את הגישה הזאת.
אחן דוגמא: מקררים חשמליים ביתיים הבאנו בסכום "מליון ל"י. אמנם
חלק מזה, באופן סורמלי בלי השלום, אבל זהו סכום מנטטטי. רדיו
וחלקים הבאנו בסכום של 660,000 ל"י וגם מזה חלק בלי השלום.
בשטח זה אנו מתחילים עכשו בארכבת תלקים. מכונות תפירה, וגם
כאן יש חכמים להרכיב אותן בארץ. הבאנו בסכום של 250 אלף ל"י
ושוב חלק ניכר ללא השלום. צרות: חשמל הבאנו בסך 100 אלף ל"י,
אבל לאחר שיוקם מפעל "פיליפס" נחדל להביאם. מכונות כביסה, הבאנו
בסכום של 110 אלף ל"י.

ש. לביא: ברצוני לדעת, מה מקבל "פיליפס" עבור
השקעתו, האם הוא מסתמך בלירות הישראליות
שהוא מקבל, ומה הרווחים שהוא מוציא?

ד"ר מרכוט: לפי החוזה שנחתם לפני שנה, הוא
יכול להוציא 5% בדוויזים, אבל אינני
יודע אם מספר זה מדויק. יתכן שזה 4% ויתכן 5%.

היו"ר מ. ברר: לפי החוק לעדוד השקעות חוץ, שהוא
חוק רטרואקטיבי, הוא יכול לדרוש
תוספת, ושר האוצר רשאי לחת לו.

ד"ר מרכוס:

החוק אומר שהמשקיע יכול להוציא עד 10% מהשקעותו, במקרה זה היה מדובר על 10% של המחזור וזה הרבה יותר.

במסדרים חשמליים, אשר אנו מתחילים ליצר עכשו במשטח די גדול, היבוא בשנה שעברה לא היה גדול, אבל חלק גדול של המכונות מובאות יחד עם מוצריה וזה אינו מנפיע במחטימטיקה. במחטימטיקה מומיעים רק 60 אלף ל"י.

מכשירים מדיציניים ומוכרים
הבאנו במקום - 550 אלף ל"י. חלק ניכר של מכשירים אלה אמר היום ליצר בארץ והחלנו בזה.

עמית, אני מגיע לקבוצה יותר קטנה - מוצרי עץ. דיקטים ועץ לבזם הבאנו במכונות - 360 אלף ל"י. אני נוהן כאן את המכונות ברוטו. ישנם עוד מוצרים קטנים בקבוצה זו אשר אנו יכולים ליצור בארץ, ואני מקוה שנעשה זאת, כי דוקא בשטח זה הביעה לנו הקליה הרבה מכונות טכניאליות.

קבוצה הרבה יותר קטנה היא מוצרי טכניאל, אשר, בעצמנו אנו יכולים ליצר כבר היום בארץ, הבאנו בסך 5 מליון ל"י ברוטו, כולל חומרים שאנו יכולים ליצר במטוריות שלנו. גם באימפורט זה היה חלק ניכר ללא תשלום. בשטח זה, אינני רואה כל קושי, שנגיע בקרוב לאוטורקיה מסוימת מחוץ לשלטה המוצרים הבאים: עמר גבן, מצר ומשי מלאכותי בצורת חומרים. היו לנו שיחות רבות בקטר להקמת מפעל לתעשיית משי מלאכותי לא לאריקה, משי כזה עושים, או מכותנה, או מצוללילד, או משנייהם יחד, אבל חומר זה אינו נמצא בידנו.

בהלבטה היה לנו יבוא ללא תשלום במכונות - 750 אלף ל"י. מוכן, שאם כל חברי ההלבטה אנו יכולים ליצר בארץ.

חמיקלים, זבל חימי, טבטון וכו' הבאנו במכונות 800-900 אלף ל"י. אנו יכולים ליצר חלק מהמוצרים האלה בארץ, אבל זהו פרוצס ארוך, אי אפשר להקניח תעשייה חמיש אשר תתחיל למפעל מחר, אפילו אם יהיה כל הציוד הדרוש, כי יש צורך במפעלי לואי, אשר יוכלו להשתמש במוצרי הלואי, כי אחרת זה לא רצונבילי. צריה להיות מערכת שלמה של מפעלים שאפשר לפתח אותם בבת אחת, ודבר זה יקח זמן רב. בחיכה יש מפעל של חמיקלים ודענניה אשר חזל במוטמטורסט, ויש לו חכניות הרחבה אבל זה יקח זמן רב.

ש. לביא: האם אפשר לפתח בארץ תעשיית חנקנים?

ד"ר מרכוס: יש אפשרות כזאת, אבל היות ואין לנו שוק בשביל הכלור קשה מאד להגיע למחיר הגון של החנקנים.

המשלוח הפואלי אשר אנו יכולים לעבד בארץ, הבאנו במכונות - 400 אלף ל"י. גם כן יש עניין של עבוד חומרים אשר צריכים להביאם מחו"ל, ואנו באמת חולמים בדרך זו. אולם, כאן יש צורך בנסיון רב, אי אפשר לגשת לזה בהתלהבות יותר מדי גדולה כי זה עלול להרעיל את כל החושבים.

קבוצה אחרת קטנה מאד היא - הלי רכב, אשר הוחת אנו יכולים ליצר בארץ. אנו נמצאים במח"מ די רציני בנוגע למציגים ואני מקוה שהוא יגמר בקרוב.

יש עניין נוסף - חלקי חילוף למכוניות.

זהו רישום גדול מאד ביבוא שלנו, אבל גם כן אננו חולקים, באופן שיטתי, למחוח את הדברים האלה, ואני מקווה, כי בשנה הבאה כבר נחסוך סכומים די אגונים.

ענה אני חוזר להתחלת דברי.

- א. ריקנטי: מה ביחס לשמניה תעשייתית?
- ד"ר מרכוס: לא הבאתם בחשבון, כי זוהי שאלה טריליתית.
- א. ריקנטי: כוונתי היא לשמני סיכה.
- ד"ר מרכוס: לא הבאתם בחשבון, כי אינני רואה את הנושא בדבר זה.

חושבני, שאם הבאתי לכניכת חכנית כללית כזאת, למצומיטב ידיעותי, אפשר להגשימה, ואנו נמצאים בדרך להגשמה. פעולה זו היא רק אחת הטעולות מכל המערכת שלנו, והיא עדיין אינה מצילה אותנו. אני מקווה, שאם נלך בדרך זו, אוכל להביא בכניכת בעוד שנתיים חכניות יותר רחבות.

היו"ר מ. בדר: היות ועלינו לשמוע בישיבה זו גם את יד האוצר ושר המשפטים בקשר לחיקוניה אשר מציעה הממשלה לחוק רשות המיתוח, אני מציע, שנחיל ענה בויכוח על מקירתו של ד"ר מרכוס וכאשר יופיעו השרים נכסיקו.

ט. לביא: שתי שאלות קצרות: א. האם אי אפשר לפתח תעשיית טרקטורית? לדעתי, כשם שמיצרים מכונות, אפשר ליצר גם טרקטוריות.

ב. מה מצב החנקנים? ברצוני להגיד לכם שהחנקנים הם אחד הדברים החשובים בחקלאות. אם ברצוננו להפלות את יבולי החקלאות, חרי במידה שאנו מומיטים מים, הכרחי להוסיף חנקנים.

כאן

ד"ר מרכוס: ביחס לחנקנים. ברצוני להזהיר מטני הגזמה בשימוש בחנקנים. מוודך נסיון של שנים רבות בארצות אחרות, עלי להזהיר לפני שמוש מוגזם בחנקנים. אני מוכן להוכיח זאת, אבל בהזדמנות אחרת. חגרת הדשנים החמיקלית בתיסה נמצאת במו"מ לרכישה מיוקן ליצור חנקנים. מו"מ זה נמצא בשלב די רציני, אבל אינני יודע מהי יסתיים.

ביחס לטרקטורים. שיתוח רבות התנהלו בקשר להרכבת טרקטורית, אבל עדיין לא יצאו למועל.

מ. אונא: בישיבה הקודמת דברנו על השאלה, מה יש לבכר ביבוא, חומרי גלם, או ציוד. לי נראה ששאלה זו היא אחת השאלות החשובות ביותר שעלינו להתעניין בה. הייתי מבקש, שאנו נשמע ביתר דיוק מה הם הנימוקים החיוביים לשיטה זו. אנו שמענו רק באופן כללי, שיש לשים את הדגש על הציוד ובצורה כזו להגיע ליצור מוגבר. חושבני, שמוזן אין לנו עדיין חמונה מלאה מה הם באמת השיקולים הממורשית. הייתי מבקש להבהיר את השאלה הזאת ביתר בהירות.

שאלה שניה, ביחס לחברת האסלג. ברצוני לדעת מה יש לקרות מחברת האסלג, אם לא נשים לב לשאלה הטכנית, כי אם לשאלה הכלכלית-מקצועית; מתי אפשר לקרות, והמטפל יתחיל למעול בקנה מידה ראוי יותר, כלומר, בצורה כזוה שיהפוך לגורם של יתרון בחשבון המטבע שלנו.

ד"ר סורדק: ג. ברצוני לדעת, מה היא האשקעה בטכנית זו בלירות ישראליות וכמה זמן במטבע זר.

ג. בכמה אנו יכולים לשפר את המאזן המסחרי שלנו לאחר ביצוע הטכנית הזאת?

ג. כמה פועלים, בערך, ידרשו לביצוע הטכנית כזאת?

ד. במשך כמה זמן תבוצע הטכנית הזאת?

ש. גורן: לי נראה, שהדבר השמטענו היום מד"ר מרכוס, אלה הם דברים ריאליים, כלומר, אנו יכולים להניח, שנגיע לצמצום היבוא ב-18 מיליארד ל"י; למעשה הצמצום לגבי דינרו יהיה רק ב-8 מיליון ל"י, כי 10 מיליון ל"י נצטרך להוציא על יבוא חומרי גלם. נדמה לי שמה מרכוס גומטימי מאז זה הוא חושב שדבר זה ישתקם סמאזן 1951, כי כדי שהדבר יהיה כך, צריכים המפעלים להתחיל ליבוא כבר בשנת 1950. עד כמה שידוע לי חלק מהמפעלים יתחילו ליבוא בהתחלה שנת 1951, חלק במטבע זר או בחלק בטרם שנה זו; כלומר, כל החיוב הזה אינו בא בחשבון לגבי שנת 1951, אלא רק בחלק קטן. אם החשוב הזה ישתקם ומלוחו בשנת 1952, והלוחי וישתקם בשנה זו יהיה זה היטב עצום.

ד"ר מ. גורן: אנו עוברים להצעת החיקון של הממשלה לחוק רשות הטירות.

שר האוצר א. קפלן: קודם כל עלי לבקש את סליחת הוועדה, על שהצעת חיקון זו באה באיחור זמן. כמה סעיפים, שאושרו על ידי הוועדה עודרו חמאזן בממשלה. לא ברור לנו חיקון הוועדה, שלל מכירה קרקע צריכים להציק קודם לקק"ל. אני חושב את זה לשגיאה. אין זה נוח לקרוא ויכוח בשאלה זו בכנסת, כי על ידי כך השגיאה תוגדל.

ח. לנדאו: הצעה זו אינה נמצאת בחוק.

שר האוצר א. קפלן: לצערי הרב, היא ששנה בחוק. לפי הצעתכם, צריכה קק"ל להוכיח חוק הקומה מסוימת שהיא יכולה לקנות את הקרקע, אחת ממכר הקרקע לאחרים. לדאבוני הרב קק"ל לא תוכל לעשות זאת ברוב המקרים. אני חושב, שהצעה זו היא טעות בלתי היהודית והערבית גם יחד. הממשלה לא תחליטה לבוא אל הוועדה כדי לערר את הויכוח: קק"ל, או לא קק"ל, אבל אני מצאתי לנכון לומר את אשר אמרתי, כדי שיכנס למרסיכל.

הערה שניה. ברצוני לדעת מה אתם מבינים כאשר אתם אומרים: "תקציב זה ירגש לכנסת". אם הכוונה היא לתקציב הארגוני, הרי זה קל מאוד. אולם, אם הכוונה לתקציב המפעולות, זה קשה מאוד, כי איננו יודעים מראש מה תהיינה כל המפעולות. אכן דוגמא: כנחה עלי קבוצת יהודים משוויצריה אשר ברצונה לקנות או להחזיר קרקע במטביבות ח"א. קבוצה זו מוכנה לשלם את המחיר בדולרים ומחוייבת להנות לפי טכנית מלושרת. אם כן כיצד אני יכול לדעת שראשית השנה מה תהיינה המפעולות? אם תבחרו את כוונתכם בסעיף זה לא תהיה לי את יהיה זה נסוח זה, או אחר.

אממסלה מבקשת מכח לבדוק שנייה את
הסעיף הראשון - שט החוק. נכון, שהחוק מקים רשות פיתוח, אבל
נדמה לי שחוק על רשות הפיתוח יותר מדי רחב בשביל תכנן החוק
עצמו, כי זה אומר יותר מאשר יש בחוק. לכן, איננו רוצים בחוק
על רשות פיתוח כי אט: א. רשות להקמת רשות פיתוח; ב. רשות
להעברת קרקעות לרשות הפיתוח. (קרקעות במקרה זה כולל נכסי
דלא ניידים). דבר זה המרכז לנו גם בקשר עם החוק שקבלנו על
הרכוש הנטוש וגם ע"ן החוק לרכוש גרמני. יש קושי רב בקבלת
הלואות לשיכונים, כי איננו יכולים להעביר את הקרקע לקק"ל
וזה אינה יכולה לערוך חוקי חכירה עד שהבנקים לא יוכלו לעשות
אימוטיקה.

בסעיף 4(א) כתוב, שמותר למכור קרקע
לגופים הנזכרים שט, אבל לא מתעוררת הבעיה אם אני יכול למכור
קרקע לערבים.

היו"ר מ. בדר: אפשר למכור לחברה לישוב ערבים.

שר האוצר א. קטלן: אבל, לערבים מרשים אז אפשר למכור.

א. בהיר: הפרט הערבי, במקרה זה, הוא כמו הפרט
הערבי.

שר האוצר א. קטלן: ישנו ערבים שלקחנו מהם קרקע ואנו
מתקשים להחזירה להם ובמקום קרקע
אנו מציעים להם כסף אך הם אינם רוצים בו. למי חוק זה, לא ברור
לי, אם אנו יכולים לתת לערבי, שלקחנו ממנו קרקע, קרקע במקום
אחר.

א. בהיר: אפשר לעשות זאת.

שר האוצר א. קטלן: למי הנחות הקיים אי אפשר לעשות זאת.
כיוון שנה שנים חבלים המבינים בעניין
זה יותר ממני, אני מבקש להבהיר את הנקודה הזאת. אי אפשר לומר,
שערבי ויהודי הם היינו כך במקרה זה, כי ליהודי נותנים קרקע
שלא היתה לו, בו בזמן שלערבי נותנים קרקע בשעה שלקחו ממנו.

בקשר למסירת דוח"ות לכנסת, אני חושב
שבחוק זה אפשר לעשות את מה שעשינו בחוק לנכסי נפקדים, שהדומ"ח
מועברת לוועדה הכספית של הכנסת.

ה. לנדאו: ברצוני לדעת, מהי הסבה שהצעת החיקון
הובאה שבועות רבים לאחר שהחוק אושר
על ידי הוועדה; האם הסיבה היא טוליטיות, או ישנה סיבה אחרת?

אני רוצה טכנה, בשה; שהממשלה עומדת
לקבוע על ידי חוק זה טוליטיקה אגררית רחבה מאד, טבא"ל לא תהיה
קרקע חקלאית. ברצוני לדעת אם זוהי באמת כוונת הממשלה.

שר האוצר א. קטלן: לטאלה הראשונה. לא היתה כל כוונה
טוליטית בזה שהצעת החיקון באה בחורף
של כמה שבועות, ואני מוכן לקבל על עצמי את האשמה לאחור שנגרם.

לטאלה השנייה. אין בכוונת הממשלה
לקבוע טוליטיקה אגררית בחוק זה.

שר המשפטים ט. רוזן: חוק זה שנחקל ב"ר בוועדה והיה צריך
לבוטל למליאה, עוכב על ידי הממשלה,
כי היו ספיקות בנוגע לכמה חיקונים שנחקלו על ידי הוועדה.

ברצוני לומר למר לנדאו, שהממשלה לא הציעה כל מוליטיקה אגררית.
דבר זה נעשה על ידי הועדה עצמה. הצעה הממשלה המקורית נומרת,
שאפשר למכור קרקע רק על פי החלטת הממשלה. הממשלה קבלה את
החלטות הועדה, אבל אגב דיון עליהן נתעוררו כמה מסיקות, ביחס
לחיקונים חשובים מאד.

ראשית, בנוגע לשטח החוק, הממשלה
הציעה את השטח: חוק העברת נכסים לרשות המיוחדת, והועדה שינתה
את השטח הזה ל חוק רשות המיוחדת. לפי שכבר אמר שר האוצר, חוטבת
הממשלה שטח זה הוא יותר מדי רחב. אני חושב, שחוק כיתוח זהו
גם חוק חיסכון. אני מציע לכם, לחשוב שנית על השטח הראשון
בשנוי קל: חוק רשות המיוחדת, ובסוגרית העברה נכסים.

בסעיף 3(4) החלטתם על חיקון רב-לו-
ציוני מאד. אתם אומרים שאפשר למכור קרקע לקק"ל, למדינה, למוסד
לישוב ערבים ולרשויות המקומיות, אבל קרקע שנמכרה אינה ניתנת
להעברה. כלומר, הקק"ל אינה יכולה להעביר קרקע לעירייה ו"א ועירייה
ח"א אינה יכולה להעביר קרקע לקק"ל. דבר זה בלתי אפשרי ובלתי
הגיוני. לכן אנו מציעים את החיקון הבא: קרקע שנרכשה זכות בעלות
עליה אינה נתנת להעברה, אלא לאחר מהגומים הנזכרים לעיל.

בסעיף 4, החלטתם, שרשות המיוחדת
תגיש לוועדת הכלכלה של הכנסת דו"ח על פעולותיה אחת ל-4 חדשים.
אנו מציעים, שהדו"ח יוגש לכנסת ולא לוועדת הכלכלה.

בסעיף 4 הוספתם ספקא האומרת: "וכן
חיוועץ בוועדה זו על דרכי הפעולה ובעניינים הנוגעים לשימוש
בסמכויותיה לפי חוק זה." הממשלה מתנגדת לכסקה זו, כי זוהי
שאלה קונסטוטוציונית. לא סוף דברנו על כך, שהממשלה מתראית
למדינות ולכוונן פעולותיה, והיא צריכה למסור דוחו"ת לכנסת
אשר מעבירה אותם לוועדה. אבל, הצעתכם על הזבת הממשלה להתייעץ
מראש בוועדה, עומדת בניגוד למשטר המרלמנטרי הממשלה יכולה להועץ
בוועדה גם רצונה בכך וגם זה לפי דעתי אינו נכון. אבל, יש הבדל
אם הממשלה מחייצת בוועדה על פי רצונה היא או על פי החוק.

הממשלה מבקשת להוציא ספקא זו מהחוק,
כי דבר זה יכבול את ידיה על כל צעד ושעל.

א. בהיר: ברצוני להציע הצעה לסדר היום.
אני מציע, שמחר נדון על החיקונים
בנוכחות שר האוצר ושר המשפטים ונצביע עליהם, כדי שחוק זה
יובא בהקדם לכנסת.

א. צינלינג: ברצוני לטעון, את הממשלה חתנגד
לחוטבת, שכל העברת קרקע תעשה
באסדר רשות המיוחדת.

שר המשפטים ס. רוזן: לא.

היו"ר מ. בדר: אני מציע להפסיק את הויכוח בשאלה זו.
אנו נמשיך את הדיון בהצעת החיקון
של הממשלה מחר בשעה 12.00.

ח. לנדאו: הדיון בהצעות שהוצעו כאן לא יגמר
תוך שעה אחת. לדעתי, השנויים הם
מרחיקי לכת מאד: למען יעילות העבודה, אני מציע, להקדיש לדיון
זה ישיבה רגילה.

ה. פורדר: אני חומך בהצעת חברי הכנסת לביא. עלינו
לגמור את הדיון בחוק זה ולהעבירו
לכנסת, כי אחרת יגרם נזק נוסף.

ש. גורן:

אני מציע, סנודיע למנהל משרד החקלאות שהדיון בחקלאות שצריך להערוך מחר ידחה ובמקומו נדון בהצעות התיקון של הממשלה. עלינו להעביר את חוק רשות המיחות לכנסת היות והשתיית חוק זה גורמת לעיכובים בהעית המיכוניט.

היו"ר מ. בדר:

הצעה זו יכול להיות אלטרנטיבית על יסוד בירור נוסף. לאחר ששמענו ששר האוצר יכול להכנס לישיבה רק ל-3/4 שעה ושר המטפלים מוכן לבוא רק בשעה 12.00 אנו יכולים, או לערוך את הדיון רק משעה 12.00 בנוכחות השרים, או לבטל את הדיון בחקלאות ולהתחיל את הדיון בשעה 10.00 בלעדי השרים.

מ. אונא:

אני חושב, שהטריה צריכה להיות בהחלטה הדיון, ואם המיכוט נמכר בלעדיותם, גם אם נגמור את הדיון בה וק מחר הוא לא יבוא לכנסת השבוע, אלא בשבוע הבא, ועל כן, אני חושב שאפשר לקבל את הצעה חבר הכנסת בהיר.

היו"ר מ. בדר:

אני מעמיד להצבעה את שתי הצעות.

ה צ ב ע ה

בעד הצעה, להקדיש את כל הישיבה של מחר לדיון במעיקף הנ"ל - רוב בעד הצעה, להחיל את הדיון במעיקף הנ"ל בשעה 12.00 - מיעוט.

כל

נ ח ק ב ל ה הצעה להקדיש את הישיבה של מחר לדיון במעיקף הנ"ל.

היו"ר מ. בדר:

אנו חוזרים לדון, במקירתו של ד"ר מרכוס.

א. בהיר:

כפי ששמענו מחבונת התכנית, שנמסרה על ידי ד"ר מרכוס, להעביר סכום של 8 מליון ל"י מכספי ההוצאה ליבוא לתעשייה הישראלית חוץ תקופה של 1950-51. הקוטי העקרי בהגשמת תכנית זו הוא, הקמת המפעלים ברצוני לדעת, אם המכעלים, שעליהם דבר ד"ר מרכוס, כבר הוקמו ואם הובא בשבילם הצירוד הדרוש.

ח. לנדאו:

ד"ר מרכוס הזכיר 5 מליון ל"י לצירוד הדרוש לביצוע התכנית. ברצוני לדעת אם ד"ר מרכוס כלל בחשבון זה את חוסמת אבנין.

ד"ר מרכוס:

לא.

ח. לנדאו:

האם יש הבטחה בדוויזים לתומרי הגלם הדרושים לביצוע תכנית זו?

האם התעשינים הקיימים, או התיעשינים החדשים מוכנים לקבל עליהם את עול ההרמת התעשייה?

האם תכנית זו היא תיאורית, או מעשית?

ד"ר מרכוס:

ביחס לזמן ההגשמה, המדובר מה אינו לגבי דברים שבאומק. לחלק מכריע של המפעלים

שאזכרתי ייסנה קרן של הממשלה; חלק שני של המפעלים נמצא כבר
בחליף הקמה, וחלק השלישי של המפעלים כבר הוזמן והיורה מזור"ל
אינני חושב, שאני תופסימי את הזי או מר, לחלק גדול של חכניה
זו כבר בשנת 1951. גילו המדובר היה על חכניה שחם, היה צודק
חבר הכנסת גורן, אבל את המדובר הוא על, למשל, עץ לבוט, אינד
צודק, כי ידוע שהיורה להרחבת העשיה זו הוזמן מזמן.

באשר לדורייים עבור ציוד נוסף, הרי
חלק קבון: מספר מובטח על ידי המלוה האמריקאי והמלוה השוויצרי
לקק"ל, וכל היור מובטח, אבל זוהי שאלה שאיננו יכולים
לדון בה, כי הסיקוח על הדורייים אינו נתון בידנו.

ביחס לרצון התעשיינים להרחיב את
התעשיה, הרי הוא קיים. מה שחומר לנו בדרך כלל אלה הם הדורייים,
אבל גם על החגגרנו בחלק על ידי המלוה האמריקאי והשוויצרי, וגם
על ידי השלומים הדורייים ממש.

אינני קובע מספרות ביחס לשנת 1951
דוקא, אבל נראה לי, כי במסך שנה אפשר להקים חלק ניכר של
המפעלים.

ביחס לחברת האטלג, על שאלה זו אינני
יכול לקנות, כי אין לי רשות לכך.

על בעלותיו של חבר הכנסת כורדר
לא הענה, היות ודברתי עליהן בחטילה הישיבה.

א. באיר: מה היא ההשקעה המטאליית הדרושה
לבצוע כל המפעלים?

ד"ר מרכוס: את המדובר הוא על ממעלים חדשים,
יש צורך בהשקעה של 30 מליון ל"י, אבל
אנו לא זקוקים להשקעה זו, כי חלק מהמפעלים כבר הוקם.

צבי יהודה: מה מצבה של מפעלי "האם" החשובים ביותר
במטדיה של הרחבת התעשיה.

ד"ר מרכוס: על שאלה זו הענה בישיבה הבאה.